SVET EVROPSKE UNIJE

Bruselj, 17. december 2008 (19.12)
(OR. en)

17172/08

COPOL 97
CONOP 101
CODUN 60
RECH 421
JAI 711
EDUC 289
MI 558
UD 238
IND 234

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta in nove smernice za ukrepanje Evropske unije proti širjenju orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov

V prilogi vam pošiljamo besedili, ki ju je Svet za splošne zadeve in zunanje odnose sprejel 8. in 9. decembra 2008:

– Sklepi Sveta o novih smernicah za ukrepanje Evropske unije proti širjenju orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov

– Nove smernice za ukrepanje Evropske unije proti širjenju orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov

Sklepi Sveta,
ki jih je Svet potrdil 8. in 9. decembra 2008

Svet je zadovoljen zaradi dejavnega izvajanja strategije EU proti širjenju orožja za množično uničevanje, ki jo je Evropski svet sprejel decembra 2003.

Poudarja, da je prizadevanje za še učinkovitejše izvajanje strategije s ciljno naravnanimi ukrepi koristno. Zato podpira dokument "Nove smernice za ukrepanje Evropske unije proti širjenju orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov", v katerem so določeni naslednji cilji:

– dokument s posodobljeno oceno tveganja in ogroženosti,

– načrti za ozaveščanje v podjetjih, znanstvenih in akademskih krogih ter finančnih ustanovah,

– tesnejše sodelovanje s tretjimi državami pri izboljšanju ukrepov proti širjenju orožja in nadzora nad izvozom,

– ukrepi za preprečevanje nematerialnih prenosov znanja in izkušenj, vključno z mehanizmi za sodelovanje prek konzularnega nadzora,

– okrepitev prizadevanja za prekinitev tokov širjenja orožja in kaznovanje dejavnosti širjenja orožja,

– okrepitev prizadevanja za preprečevanje financiranja širjenja orožja,

– boljše usklajevanje/sodelovanje z ustreznimi regionalnimi in mednarodnimi organizacijami ter večji prispevek k njihovemu delu.

Svet poziva pristojne sestave in telesa Sveta, Komisijo, druge institucije in države članice, naj v zvezi s tem dokumentom pripravijo konkretne ukrepe, da bi predvidene cilje uresničili do konca leta 2010.

NOVE SMERNICE ZA UKREPANJE EVROPSKE UNIJE
PROTI ŠIRJENJU
OROŽJA ZA MNOŽIČNO UNIČEVANJE
IN NJEGOVIH IZSTRELITVENIH SISTEMOV

UVOD

Širjenje orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov danes še bolj ogroža varnost evropskih državljanov kot takrat, ko je bila sprejeta evropska strategija proti širjenju orožja za množično uničevanje.

Širjenje jedrskega, biološkega in kemičnega orožja ter balističnih in manevrirnih izstrelkov ostaja velika grožnja. Destabilizacijski učinek širjenja orožja na mednarodno varnost je še toliko večji, ker se orožje najhitreje širi na konfliktnih območjih (na Bližnjem vzhodu in v Aziji), kar zaostruje konflikte in hkrati dolgoročno povečuje tveganje za to, da bo orožje dejansko uporabljeno. Kljub ukrepom, sprejetim za neširjenje orožja, lahko intenziviranje trgovine in globalizacije omogoči lažje širjenje blaga in tehnologij, ki se lahko uporabijo v programih za širjenje orožja za množično uničevanje. Do tega ne prihaja le zaradi volje nekaterih držav, temveč tudi pobud zasebnih in ilegalnih mrež. K temu je mogoče prišteti še novo tveganje, da bi takšno orožje lahko razvili in uporabili teroristi.

Orožje za množično uničevanje, ki je morda v rokah problematičnih držav ali teroristov oziroma nedržavnih subjektov, je med največjimi varnostnimi izzivi, s katerimi so se kdaj spopadli Evropejci. Zaščita evropskih državljanov ter naših prijateljev in zaveznikov pred že prisotnim in naraščajočim tveganjem, ki ga predstavlja širjenje takšnega orožja, mora biti naša največja prioriteta.

Ukrepi proti širjenju morajo temeljiti na naslednjih načelih, če naj bi bili učinkoviti:

– okrepiti je treba režim za neširjenje orožja s splošno uveljavitvijo in doslednim izvajanjem pogodb in ustreznih mednarodnih sporazumov;

– odločno je treba ukrepati za rešitev kriz zaradi širjenja orožja in zagotoviti izvajanje resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov;

– treba je odločno operativno sodelovati pri zatiranju širjenja, da bi preprečili občutljive prenose in onemogočili ilegalne mreže.

(a) Evropska strategija iz leta 2003 in načela, na katerih temelji ukrepanje EU (učinkovit multilateralizem, preprečevanje in mednarodno sodelovanje), so še vedno zelo aktualni in jih je treba še naprej izvajati. Pomagajo nam tudi pri izvajanju resolucije VS ZN št. 1540, ki je še naprej ključno orodje mednarodne skupnosti pri ukrepanju proti širjenju orožja. Vendar so izkušnje in novi dogodki pokazali, da je treba poleg smernic za ukrepanje, ki so se izvajale doslej, določiti nove, ki bodo zagotovile lažje izvedljiv ter učinkovitejši in vplivnejši pristop EU.

Naši cilji so:

– **povečati prepoznavnost ukrepov za neširjenje orožja** v EU, tako da bo to temeljno varnostno vprašanje postalo medsektorska prioriteta politik EU in držav članic za vse vidike ukrepanja proti temu pojavu;

– **opredeliti obstoječe najboljše prakse**, da bi **spodbudili uveljavitev teh praks** v nacionalnih politikah držav članic;

– **spodbujati boljše usklajevanje in optimalno uporabo** nacionalnih politik ter obstoječih orodij in politik EU, hkrati pa dosledno spoštovati pristojnosti držav članic in Skupnosti na teh področjih;

– **določiti področja, na katerih je treba pospešiti ukrepanje EU.**

Glavni cilji akcijskega načrta so:

– dokument s posodobljeno oceno tveganja in ogroženosti,

– predlogi za ozaveščanje v podjetjih, znanstvenih in akademskih krogih ter finančnih ustanovah,

– tesnejše sodelovanje s tretjimi državami, da bi izboljšale ukrepe proti širjenju orožja in nadzor nad izvozom,

– ukrepi za preprečevanje nematerialnih prenosov znanja in izkušenj, vključno z mehanizmi za sodelovanje prek konzularnega nadzora,

– okrepitev prizadevanja za prekinitev tokov širjenja orožja in kaznovanje dejavnosti širjenja orožja,

– okrepitev prizadevanja za preprečevanje financiranja širjenja orožja,

– boljše usklajevanje/sodelovanje z ustreznimi regionalnimi in mednarodnimi organizacijami ter večji prispevek k njihovemu delu.

Naslednji načrt določa nove smernice za ukrepanje, poleg tistih, ki se že izvajajo; pripravljen je bil na podlagi rezultatov seminarja o neširjenju orožja, ki ga je francosko predsedstvo organiziralo 15. in 16. julija v Parizu.

Opozoriti je treba, da so ukrepi proti širjenju orožja bistveni del skupne zunanje in varnostne politike, vendar se nekateri ukrepi lahko izvajajo v okviru drugih politik in instrumentov EU, ki lahko prispevajo k uresničitvi istega cilja (tudi politike in specifični instrumenti Skupnosti, kot je npr. instrument za stabilnost). V vsakem primeru pa se bodo spoštovale pristojnosti in suverenost evropskih institucij in držav članic, kot je določeno s pogodbami, in uporabljeni bodo ustrezni instrumenti.

Izvajanje sklepov Sveta iz decembra 2007, v katerih so bila obravnavana kemična, biološka, radiološka in jedrska tveganja ter pripravljenost na biološke grožnje, bo prav tako prispevalo k uresničitvi ciljev novih smernic za ukrepanje in k nadaljnjemu delu.

S tem, ko bo Svet za splošne zadeve in zunanje odnose sprejel ta načrt, bo evropskim institucijam, državam članicam in drugim sestavam Sveta zagotovil smernice za usklajeno delo pri izvajanju strategije proti širjenju orožja za množično uničevanje.

Za določene projekte bi lahko uporabili različne finančne instrumente, na primer instrument za stabilnost, če sodijo v zadevno področje uporabe in če je dovolj sredstev.

Vsak ukrep ali dejavnost iz tega dokumenta bodo seveda po ustreznem postopku ocenili, obravnavali in uradno potrdili pristojni organi Sveta ter pri tem dosledno upoštevali pristojnosti Skupnosti oziroma držav članic.

Za zagotovitev koherentnosti in medsebojnega dopolnjevanja že začetih in prihodnjih dejavnosti ter ukrepov bodo morale institucije EU in države članice tesno sodelovati.

VSEBINA

I. ZAZNAVANJE IN PREDVIDEVANJE

– priprava dokumenta z oceno tveganja in ogroženosti
– izkoristiti delo mreže neodvisnih evropskih strokovnjakov za neširjenje orožja

II. PREPREČEVANJE

(a) Pospešitev izvajanja ukrepov za preprečevanje nematerialnih prenosov znanja in izkušenj

– zaščita znanstvenih in tehničnih dobrin
– sodelovanje prek konzularnega nadzora
– okrepitev prizadevanja za ozaveščanje v znanstvenih in akademskih krogih
– sprejetje kodeksov poklicne etike

(b) Okrepitev prizadevanja za preprečevanje materialnih prenosov tehnologije, blaga in opreme

– izboljšanje nacionalnih postopkov za nadzor izvoza
– okrepitev prizadevanja za ozaveščanje v podjetjih

(c) Preprečevanje in sankcioniranje financiranja širjenja orožja

– okrepitev posvetovanja in mednarodnih instrumentov
– ozaveščanje v finančnih ustanovah in okrepitev mehanizmov za zatiranje financiranja širjenja orožja
– boljše izvrševanje finančnih sankcij v skladu z mednarodnimi obveznostmi, ki jih nalagajo zlasti resolucije VS ZN

III. OVIRANJE IN ODPRAVLJANJE

(a) Okrepitev prizadevanja za zatiranje trgovine s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi ali jedrskimi snovmi in okrepitev sistemov za prestrezanje tokov širjenja

- prestrezanje tokov širjenja
- zavzemanje za okrepitev mednarodnih in večstranskih instrumentov za prekinitev tokov širjenja

(b) Ponovna uvedba razprave o sankcioniranju širjenja na evropski ravni

- okrepitev pravnih sredstev za zatiranje dejavnosti širjenja
- sporazum na evropski ravni, s katerim bi se za nezakonit izvoz, posredovanje in tihotapljenje orožja ter snovi za množično uničevanje uvedle kazenske sankcije

IV. SODELOVANJE IN PODPORA

- sistematičnejša opredelitev geografskih območij in prednostnih področij za tehnično sodelovanje
- večja pomoč in tesnejše sodelovanje pri zatiranju širjenja orožja za množično uničevanje
- okrepitev diplomatskih vzvodov z učinkovitejšo uporabo klavzule o orožju za množično uničevanje

V. USKLAJEVANJE

- uvedba usposabljanja na visoki ravni za evropske uradnike, ki delujejo na področju širjenja orožja
- izboljšanje usklajevanja vseh akterjev in virov v EU
- večja prepoznavnost ukrepov Evropske unije in njihova ocena

VI. ROK ZA IZVEDBO

I. Zaznavanje in predvidevanje

1. Priprava dokumenta z oceno tveganja in ogroženosti

Zaradi boljše ciljne usmerjenosti in prilagojenosti ukrepanja **EU** bi moral **situacijski center** (SITCEN) pripraviti **poseben dokument** za oceno trendov, tveganj in ogroženosti v zvezi s širjenjem orožja, vključno z možnostjo dostopa do orožja za množično uničevanje s strani teroristov; dokument bi bilo treba vsako leto posodabljati.

Dokument, ki bi ga SITCEN pripravil na podlagi različnih informacij, bi moral:

– vsebovati posodobljeno analizo tveganj in ogroženosti: celovit pregled trendov širjenja orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov ter status programov za širjenje jedrskega, biološkega in kemičnega orožja ter raketnih programov z vidika kriz zaradi širjenje orožja;

– biti podprt z znanstvenimi raziskavami, med katerimi bi morale biti zlasti:

* poseben zemljevid z mrežami za širjenje orožja in pogoji nabavljanja v okviru programov za širjenje orožja, zlasti na jedrskem in raketnem področju;
* odločilni dejavniki na znanstvenem, tehnološkem ("tehnološke blokade") in industrijskem področju;
* raziskave o profilu in načinu delovanja subjektov, ki se ukvarjajo z nezakonitim prevozom snovi, ki se lahko uporabljajo pri širjenju orožja, po zračnih, pomorskih, kopenskih, železniških in drugih poteh, s katerimi bi določili subjekte, ki bi lahko pridobili blago za širjenje orožja;
* ocena prednostnih geografskih področij in območij, na katerih bi EU lahko zagotovila pomoč in sodelovanje pri preprečevanju širjenja orožja;
* raziskava finančnih metod in mrež za širjenje orožja, ki bi se po potrebi posodabljala;

– Dokument bi lahko uporabili pristojni organi Sveta, ki so odgovorni za pripravo priporočil o ukrepih proti širjenju orožja, nato pa bi se po potrebi predložil Svetu.

Uspešnost te naloge bo odvisna od količine informacij in analitičnega vložka, ki jih bodo države članice zagotovile situacijskemu centru. Komisija in ustrezni organi/agencije EU (EUROPOL, EUROJUST, FRONTEX) naj bi pri tem v celoti sodelovali.

2. Izkoriščanje dela mreže neodvisnih evropskih strokovnjakov za neširjenje orožja

Pri ukrepanju EU proti širjenju bi se lahko oprli na **nevladno mrežo proti širjenju orožja**, v kateri sodelujejo inštituti za zunanjo politiko in raziskovalni centri, ki se ukvarjajo s strateškimi področji EU, pa tudi na koristne mreže, ki že obstajajo. Takšno mrežo bi lahko razširili na institucije v tretjih državah, s katerimi EU vodi poseben dialog o neširjenju orožja.

Namen takšnih mrež neodvisnih strokovnjakov bi bil spodbuditi dialog o politiki in varnosti ter dolgoročno razpravo o ukrepih proti širjenju orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov v civilni družbi in še posebej med strokovnjaki, raziskovalci in akademiki. To bo dobra odskočna deska za ukrepanje EU in mednarodne skupnosti proti širjenju orožja.

Mreži bi lahko predsedoval osebni predstavnik generalnega sekretarja/visokega predstavnika za vprašanje neširjenja orožja v skladu s smernicami za ukrepe proti širjenju orožja, opredeljenimi v okviru centra za preprečevanje širjenja orožja za množično uničevanje. Delovna skupina za globalno razoroževanje in nadzor nad oborožitvijo ter Delovna skupina za neširjenje orožja se bosta z mrežo lahko posvetovali o vprašanjih, povezanih z neširjenjem, njuni predstavniki pa bi se lahko udeleževali sestankov mreže. Ti sestanki bi se lahko organizirali skupaj s sestanki teh delovnih skupin.

V Bruslju ali kje drugje v EU bi se vsaki dve leti lahko sestale vse neodvisne skupine strokovnjakov in predložile poročilo/priporočila osebnemu predstavniku generalnega sekretarja/visokega predstavnika za vprašanje neširjenja orožja.

Možnosti in načine finančnega prispevka bo treba preučiti.

II. Preprečevanje

A. Okrepitev ukrepov za preprečevanje nematerialnih prenosov znanja in izkušenj

1. Zaščita znanstvenih in tehničnih dobrin

Ker je potrebna opreznost in je treba preprečevati posebno poučevanje ali usposabljanje v disciplinah, ki bi lahko bile del programov za širjenje orožja v problematičnih državah, je nadzor dostopa do raziskovalnih ustanov, organov in inštitutov, ki se ukvarjajo z znanstvenimi dejavnostmi občutljive narave, s strani tujih državljanov, ključen mehanizem za zatiranje širjenja orožja. Naš cilj je povečati učinkovitost držav članic v tem pogledu z določitvijo področij, ki so v skupnem interesu, izmenjavo informacij in ukrepi, ki bi jih lahko sprejeli skupaj.

1. Na podlagi dokumenta z oceno tveganja in ogroženosti bi Svet lahko sprejel skupno stališče, pri tem pa posebno pozornost namenil seznamu področij za znanstveno sodelovanje.

2. Na tej podlagi bi bile pristojne delovne skupine pozvane, naj
   - izmenjajo najboljše prakse v zvezi s tem, na podlagi katerih bi morda lahko določili morebitne postopke,
   - preučijo ukrepe, ki bi jih lahko sprejeli skupaj, da bi povečali učinkovitost na tem področju.

2. Sodelovanje prek konzularnega nadzora

Države članice bi lahko spodbudili, naj uvedejo **postopek konzularnega nadzora** ali okrepijo takšne postopke, če že obstajajo, da bi zagotovile učinkovit nadzor nad dostopom tujih državljanov do njihovega ozemlja, in pri tem upoštevajo sklepe prej omenjenega dokumenta z oceno tveganja in ogroženosti. Pristojne nacionalne organe za izdajanje vizumov je treba seznaniti s problemi v zvezi z ukrepi proti širjenju.

V skladu z ustanovnimi pogodbami EU bi pristojne institucije oziroma drugi subjekti lahko pripravili predlog za sprejetje sklepa Sveta/predstavnikov držav članic, ki se sestajajo v okviru Sveta, **o uvedbi evropskega sodelovanja pri konzularnem nadzoru.**

V tem dokumentu bi lahko **ponovno navedli načela** konzularnega nadzora (potreba po preprečevanju nematerialnih tokov širjenja v skladu z zavezami, ki so jih države članice sprejele v zvezi z različnimi mehanizmi, ki jih uporabljajo dobavitelji, ob hkratnem pozivu k razvoju akademskega sodelovanja na področju neobčutljivih snovi) in **določili posebne ukrepe za evropsko usklajevanje**, zlasti pa:

– **cilj medsebojnega obveščanja o zavrnitvah vizumov**, kar bi lahko upravičili s tveganjem za širjenje orožja na konzularnih predstavništvih v problematičnih državah;

– **razmislek o tem, kako bi ta cilj lahko upoštevali,** in o morebitnih potrebnih ukrepih. Glede na skorajšnjo uvedbo SIS II, bi lahko razmislili tudi o načinih za vključitev ustreznih kategorij razpisov ukrepov za osebe, ki se ukvarjajo s širjenjem orožja, v SIS;

– razmislek o uvedbi pravnega mehanizma za iskanje v SIS v primeru dolgoročnih vizumov.

3. Okrepitev prizadevanja za ozaveščanje v znanstvenih in akademskih krogih

Akademske in znanstvene kroge je treba bolje seznaniti s splošnimi vprašanji širjenja orožja in morebitnimi tveganji, povezanimi z njihovimi dejavnostmi. Vsi se strinjamo, da je treba dvigniti raven znanja o tem. Mogoči ukrepi bi lahko vključevali:

– večjo izmenjavo med univerzami, laboratoriji in ustreznimi organi držav članic. Delavnice ali seminarji, ki bi jih organizirale države članice ali ustrezni organi EU, bi bili lahko koristni na tem področju. Njihov cilj bi bila lahko izmenjava najboljših praks.

– razpravo v ustreznih delovnih skupinah EU o mogočih pobudah, na primer: določitev posebej izpostavljenih področij in vprašanj; ustanovitev "centrov za ozaveščanje" na univerzah, v katerih bi bile na voljo standardne informacije in usposobljeno osebje, kontaktne točke za vprašanja varnosti in neširjenja na univerzah itd.

4. Sprejetje kodeksov poklicne etike

Obstoječe kodekse poklicne etike za znanstvenike bi lahko dopolnili. S tem naj bi dvignili zavest o tem, da ima lahko tudi legitimno delo dvojno rabo.

– Po pripravi seznama z obstoječimi kodeksi poklicne etike za znanstvenike v državah članicah EU, v katerih se poziva k izobgibanju dejavnosti, ki niso v skladu s cilji neširjenja orožja, in

– po strnitvi izida posvetovanja, ki bo potekalo v različnih pristojnih organih,

– bi bilo treba določiti dejavnosti, s katerimi bi spodbudili sprejetje kodeksov poklicne etike za znanstvenike v EU (npr. s strani izobraževalnih ustanov) in sprejetje takšnih kodeksov s strani tretjih držav.

B. Okrepitev prizadevanja za preprečevanje materialnih prenosov tehnologije, blaga in opreme

1. Izboljšanje nacionalnih postopkov za nadzor izvoza

Nadzor nad izvozom blaga z dvojno rabo in občutljivega blaga ureja uredba (ES) št. 1334/2000, kot je bila spremenjena. Z nadgradnjo in dopolnitvijo priporočil, ki jih je GAERC sprejel oktobra 2004, in brez poseganja v pristojnosti držav članic, zlasti pa njihove pravice za izdajo dovoljenja za izvoz, bi (po medsebojnem pregledu držav članic) lahko v skladu z aktualno uredbo spodbujali naslednje ukrepe za izboljšanje nacionalnih izvedbenih postopkov:

- redno in temeljito usposabljanje organov za nadzor o tehničnih značilnostih blaga, katerega izvoz se nadzoruje;
- razmislek o izboljšanju izvedbenih ukrepov (kot so informatizacija postopkov, boljše sodelovanje med agencijami, boljša uporaba skupine strokovnjakov, ustanovljene leta 2004, podpiranje uvedbe varnega sistema, ki bi omogočal izmenjavo informacij o zavrnitvah izvoza prek spleta, posredovanje in prevoz);
- analiza situacijskega centra, ki bo predložena organom Sveta, bo poslana tudi nacionalnim organom, pristojnim za nadzor nad izvozom, da bi jim zagotovili čim več informacij.

Komisija in odbor, ustanovljen v skladu s členom 18 uredbe, bi lahko brez poseganja v pristojnosti držav članic razmislila o naslednjih ukrepih, da bi podprla izboljšanje nacionalnih postopkov za nadzor orožja:

- priprava priročnikov z dobrimi praksami pri postopkih za nadzor izvoza blaga z dvojno rabo, v skladu z uredbo;
- zavzemanje za ustrezno izmenjavo izkušenj, da bi povečali sposobnost držav članic za nadzor izvoza;
- prispevek k določitvi vsebin izobraževalnih tečajev v okviru, ki ga je treba še opredeliti in ob upoštevanju drugih prioritet EU;
- strokovni pregled predlogov za prilagoditev seznamov za nadzor izvoza v skladu z ustreznimi določbami uredbe.

2. Okrepitev prizadevanja za ozaveščanje v podjetjih

Države članice naj si bolj prizadevajo za ozaveščanje v podjetjih, in sicer naj si zlasti:

– v skladu z najboljšo prakso EU bolj sistematično prizadevajo ozaveščati gospodarske subjekte, katerih dejavnosti bi se lahko izkoristile za širjenje orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov, pri čemer naj se posebej posvetijo poklicnim združenjem ter spodbujajo formalne in neformalen stike med temi subjekti iz zadevnimi upravami ter

– pripravljajo nacionalne informativne dokumente/izboljšajo nacionalne spletne strani z razlago zakonodajnega okvira in kazni za izogibanje postopkom.

Na **evropski ravni** bi lahko razmislili o teh ukrepih:

– ozaveščanje v EU: organizacija seminarjev na ravni EU, zlasti za poklicna združenja;
– priprava standardnih informativnih dokumentov z razlago veljavnega zakonodajnega okvira;
– izmenjava izkušenj z uvedenimi mehanizmi.

C. Preprečevanje in sankcioniranje financiranja širjenja orožja

Zaradi potrebnih naložb in nakupov so lahko za programe širjenja orožja potrebna precejšnja finančna sredstva. Zato je treba posebno pozornost nameniti financiranju širjenja orožja, ki ga je treba preprečiti in kaznovati.

1. Okrepitev posvetovanj in mednarodnih instrumentov

– Države članice naj nadaljujejo svoja prizadevanja v FATF ter razmislijo, kakšna mednarodne pravila in ukrepe bi lahko po potrebi sprejeli za učinkovitejše zatiranje financiranja širjenja orožja. Države članice spodbujajo FATF, da z ustreznimi ukrepi zagotovi sodelovanje vseh članic EU v projektni skupini.
– V razgovorih s tretjimi državami bomo bolj sistematično izpostavljali boj proti financiranju širjenja orožja ter tako podpirali mednarodna prizadevanja v boju proti financiranju širjenja orožja.

2. Ozaveščanje v finančnih ustanovah in okrepitev mehanizmov za zatiranje financiranja širjenja orožja

Preden bodo mednarodni instrumenti okrepljeni in v skladu s pristopom, opisanim v točki 1,

naj si države članice:

– posebej prizadevajo za ozaveščanje finančnih institucij, s čimer ne bodo samo preprečile financiranja dejavnosti širjenja orožja, temveč tudi zavarovale naše banke pred zlonamernim delovanjem subjektov, ki se ukvarjajo s širjenjem orožja za množično uničevanje, ter

– izboljšajo sodelovanje upravnih organov in organov za finančni nadzor ter po potrebi spodbujajo prenos ustreznih podatkov za finančni nadzor.

Glede na napredek, ki ga je dosegla FATF, bi Komisija lahko preučila možnosti za spodbujanje finančnih institucij, da izvajajo nadzor v okviru zatiranja financiranja širjenja orožja.

3. Boljše izvrševanje finančnih sankcij v skladu z mednarodnimi pravnimi obveznostmi, ki jih nalagajo zlasti resolucije VS ZN

Pristojna telesa Sveta in delovne skupine bodo spodbujale izmenjavo podatkov in primerov dobre prakse pri zatiranju financiranja širjenja orožja in zagotavljanju izpolnjevanja mednarodnih obveznosti. Svet bi zato lahko brez podvajanja dela FATF:

– države članice pozval, naj priskrbijo povratne informacije o izkušnjah pri izvrševanju finančnih sankcij, odkar sta bili sprejeti resoluciji o Iranu in Demokratični ljudski republiki Koreji, ter opredelijo zlasti težave bančnega sektorja in mogoče izboljšave, pri tem pa upoštevajo izkušnje, pridobljene pri izvrševanju splošnih sankcij na podlagi ustreznih resolucij VS ZN;

– v **sestavi svetovalcev RELEX za sankcije** pregledal obstoječe primere najboljše prakse pri sankcijah in jih ustrezno posodobil ob upoštevanju dosedanjega dela.

III. Prekinitev in odpravljanje

A. Okrepitev prizadevanja za zatiranje trgovine s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi ali jedrskimi snovmi in okrepitev sistemov za prestrezanje tokov za širjenje orožja

1. Prestrezanje tokov za širjenje orožja

– EU si bo še naprej prizadevala za večjo zaščito svoji zunanjih meja pred trgovanjem s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi ali kemičnimi snovmi.

– Države članice naj:

  * izvajajo naključne kontrole na podlagi meril za tveganje in obsežnejše izmenjave podatkov o osumljenih preprodajalcih, ki bodo predstavljeni v dokumentu SITCEN;

  * preučijo, pod kakšnimi pogoji se lahko učinkovito razširi izmenjava podatkov o osumljenih preprodajalcih;

  * nadaljujejo skupne carinske dejavnosti v okviru Delovne skupine za carinsko sodelovanje, s katerimi že poskušamo preprečevati širjenje orožja;

  * začnejo razpravo o načinih za boljšo usklajenost sredstev, ki so na voljo za prestrezanje tokov (predvsem strokovno znanje).

2. Podpiranje krepitve mednarodnih in večstranskih instrumentov za prekinitev tokov za širjenje orožja

Svet bi lahko sprejel sklepe, v katerih bi spodbudil:

– države članice, da čim prej ratificirajo protokol Konvencije za preprečevanje nezakonitih dejanj zoper varnost pomorske plovbe iz leta 2005, ter

– oblikovanje mehanizma, ki bi dopolnjeval protokol in v katerem bi lahko države članice, če je to v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo, dale vnaprejšnje vzajemno soglasje za vkrcanje na sumljiva plovila, ki plujejo pod njihovo zastavo, na odprtem morju; ta mehanizem bi bil vzpostavljen šele, ko bodo protokol iz leta 2005 ratificirale vse države članice.

V skladu s členom 19 PES si bomo dejavneje prizadevali za uskladitev stališč držav članic EU v mednarodnih forumih (zlasti o pobudi Mednarodne organizacije civilnega letalstva).

Sodelovanje EU v varnostni pobudi proti širjenju orožja bo med glavnimi cilji za zagotovitev večje učinkovitosti njenih dejavnosti. Države in institucije EU naj se leta 2009 sestanejo v okviru Regionalne operativne skupine strokovnjakov ter presodijo, kako bi lahko EU sodelovala v varnostni pobudi proti širjenju orožja.

B. Ponovna uvedba razprave o sankcioniranju širjenja orožja

1. Okrepitev pravnih sredstev za zatiranje dejavnosti širjenja

Države članice naj preučijo veljavno prakso ter zakonodajo in ureditev za preprečevanje in kaznovanje dejavnosti, povezanih s širjenjem orožja za množično uničevanje, ter opredelijo morebitne pomanjkljivosti. Prav tako naj izboljšajo učinkovitost, doslednost, prepoznavnost in odvračajočo funkcijo nacionalnih izvedbenih ukrepov proti širjenju orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov.

Svet nadalje poziva pristojne institucije in delovne skupine, da pripravijo primerjalno študijo o tej zadevi.

2. Sporazum na evropski ravni, s katerim bi za nezakonit izvoz, posredovanje in tihotapljenje orožja in snovi za množično uničevanje uvedli kazenske sankcije

Svet bi se lahko dogovoril, da so **kazenske sankcije** ustrezna kazen za **nezakonit izvoz, posredovanje in tihotapljenje orožja ter snovi za množično uničevanje**, s čimer bi se zoperstavili grožnji širjenja takega orožja.

S tako odločitvijo bi lahko dosegli cilje EU glede neširjenja v skladu z izjavo, sprejeto na zasedanju Evropskega sveta 18. junija 2004, v kateri je omenjen koncept zbliževanja sankcij.

IV. Sodelovanje in podpora

EU se zavezuje, da bo nadaljevala in po potrebi okrepila usklajevanja z drugimi donatorji, s čimer bosta zagotovljena dopolnjevanje in največji mogoči učinek dejavnosti.

1. Sistematičnejša opredelitev geografskih območij in prednostnih področij za tehnično sodelovanje

GSS bo v sodelovanju s pristojnimi službami ter predvsem na podlagi raziskav SITCEN-a dvakrat na leto pripravil dokument, v katerem bo **opredelil prednostna geografska območja** za sodelovanje EU s tretjimi državami. Dokument bo predložen pristojnim delovnim skupinam (Delovni skupini za globalno razoroževanje in nadzor nad oborožitvijo, Delovni skupini za neširjenje orožja ter Političnemu in varnostnemu odboru), ki ga bodo tudi odobrile. Komisija bo pri tem v celoti sodelovala.

V dokumentu bodo opredeljena merila za določitev prednostnih geografskih območij za EU. Poudarek bo na dejanskih potrebah za okrepitev ukrepov proti širjenju orožja, pri čemer bodo podrobno upoštevane analize, ki jih bo pripravil SITCEN.

2. Večja pomoč in tesnejše sodelovanje pri zatiranju širjenja orožja za množično uporabo

– EU se zavezuje, da bo nadaljevala in okrepila dejavnosti v podporo pogodbeni ureditvi (skupni ukrepi v podporo MAAE, Pogodbi o celoviti prepovedi jedrskih poskusov ter varovanju radioaktivnih virov, ki so že bili sprejeti ali so v postopku sprejemanja), konvenciji o kemičnem orožju, konvenciji o biološkem orožju, resoluciji 1540, haaškemu kodeksu ravnanja (načrt za splošno uveljavitev kodeksa in finančno podporo za vzpostavitev varnega notranjega sistema za obdelovanje podatkov v okviru haaškega kodeksa), Pravilom ravnanja za varnost in zaščito radioaktivnih virov, smernicam za uvoz in izvoz radioaktivnih virov, prihodnjim diplomatskim demaršam za začetek veljavnosti Pogodbe o celoviti prepovedi jedrskih poskusov ter splošno uveljavitev konvencije o biološkem in toksičnem orožju, konvencije o kemičnem orožju, spremenjene konvencije o fizični zaščiti jedrskih snovi ter demaršam za začetek pogajanj o pogodbi o prepovedi cepljivih materialov. EU bo prav tako še naprej podpirala svetovno pobudo za boj proti jedrskemu terorizmu (GICNT).

– **Spodbujanje varnostne kulture pri ravnanju s kemičnimi, biološkimi, radioaktivnimi in jedrskimi snovmi**

Prednostni bi morali biti ti ukrepi:

– ustanovitev regionalnih centrov za usposabljanje o varovanju in zaščiti pred kemičnimi, biološkimi, radioaktivnimi in jedrskimi snovmi;
– podpora ukrepom MAAE za zaščito jedrskih in radioaktivnih materialov in jedrskih objektov;
– usklajen in dopolnjujoč pristop k vprašanjem biološke varnosti, ki bo omogočil zlasti optimalno obvladovanje bioloških nevarnosti in groženj.
– varnostno kulturo bi bilo treba spodbujati tudi na teh področjih: **krepitev** sistema nadzora izvoza na podlagi sedanjih in v preteklosti pridobljenih izkušenj ter sedanjih dejavnosti ozaveščanja, nadzor na mejah nad snovmi, ki bi jih lahko uporabili teroristi, kot so strupene kemikalije, zatiranje nedovoljene trgovine in finančni nadzor.

3. Okrepitev diplomatskih vzvodov z boljšo uporabo klavzule o orožju za množično uničevanje

Da bi kar najbolje izkoristili klavzulo o neširjenju, ki je od leta 2003 vključena v sporazume med EU in tretjimi državami, Svet nalaga GSS, da v sodelovanju s Komisijo pripravi **dokument z oceno izvajanja klavzule o orožju za množično uničevanje**. V tem dokumentu, ki bo predložen Svetu v potrditev,

- **bodo predlagani ukrepi za izboljšanje pogajanj** o klavzuli (več informacij za Delovno skupino za globalno razoroževanje in nadzor nad oborožitvijo ter Delovno skupino za neširjenje orožja, priprava dokumentov z razlago klavzule za območne skupine in tretje države) ter

- predlagana **ocena izvajanja klavzule s strani tretjih držav** na podlagi meril, ki jih je treba še določiti (skladnost s pogodbami, nadzor nad izvozom, poročanje o sodelovanju z EU na podlagi te klavzule) in
- predstavljena **analiza postopka za uporabo klavzule, če tretja država ne izpolnjuje zahtev**.

V. Usklajevanje

1. Uvedba usposabljanja na visoki ravni za evropske uradnike, ki so dejavni na področju širjenja orožja

Svet poziva pristojne institucije in delovne skupine, naj mu do konca leta 2009 predložijo predlog za uvedbo **evropskega usposabljanja** za uradnike držav članic EU in EU za zatiranje širjenja orožja za množično uničevanje in njegovih izstrelitvenih sistemov leta 2010; v tem predlogu naj upoštevajo prednostne naloge, ki jih bo določil Svet.

Namen te **pobude** je izboljšati znanstveno in tehnično strokovno znanje zadevnega osebja ter spodbuditi vzpostavitev mreže za razširjanje skupne evropske upravne kulture pri zatiranju širjenja orožja.

Usposabljanje ki ga je treba še podrobno določiti v skladu z obstoječimi sredstvi (povezovanje obstoječih nacionalnih usposabljanj, da bi lahko predlagali skupno evropsko usposabljanje) naj bi bilo sestavljeno iz:

– teoretičnega dela, ki bi zajemal te vidike: splošne izzive pri zatiranju širjenja orožja, predstavitev mehanizmov za preprečevanje širjenja (organizacija, akterji, pogodbe, nadzorni ukrepi ter znanstveni in tehnični vidiki v primerjavi z evropsko prakso);

– obiskov ustreznih krajev v Evropski uniji.

Upoštevati bi bilo treba varnostne zahteve, zlasti na področju tajnosti takega usposabljanja, saj bi lahko bili med usposabljanjem izmenjani tudi občutljivi podatki.

2. Izboljšanje usklajevanja vseh akterjev v EU in virov

Predlagani so predvsem ti ukrepi:

– **krepitev vloge centra za orožje za množično uničevanje**: uvedeni bi bili sestanki, ki bi potekali v povezavi s sejami Delovne skupine za globalno razoroževanje in nadzor nad oborožitvijo/Delovne skupine za neširjenje orožja, **na katerih bi obravnavali in pripravili nadaljnje modalitete krepitve vloge centra**;

– prizadevanje za boljšo uskladitev vseh politik in mehanizmov za uresničevanje ciljev zatiranja širjenja orožja in predvsem ukrepov, opisanih v tem dokumentu, v skladu s pristojnostmi držav članic in **Skupnosti** na zadevnih področjih;

– **nadgradnja vloge SITCEN pri analiziranju širjenja orožja**

* večja udeleženost SITCEN, da bo lahko svoje analize predstavil pristojnim delovnim skupinam ter Političnemu in varnostnemu odboru;
* možnost občasnih predstavitev pristojnim sestavam Sveta ob kriznih razmerah, povezanih s širjenjem, ki pa ne smejo vplivati na sedanje postopke odločanja;

– določitev **oseb za stike za izvajanje novih smernic za ukrepanje na ministrstvih za zunanje zadeve in pristojnih evropskih institucijah**, ki bi lahko bili predstavniki držav članic v Delovni skupini za globalno razoroževanje in nadzor nad oborožitvijo ter Delovni skupini za neširjenje orožja. Ti dopisniki bodo glavni sogovorniki evropskih institucij in osebnega predstavnika GS/VP za izvajanje strategije EU proti širjenju orožja. Svoje dejavnosti bodo usklajevali z dopisniki za neširjenje z drugih ministrstev in pristojnih nacionalnih organov ter zlasti ozaveščali o problematiki s področja v njihovi pristojnosti. Posodobljeni seznam dopisnikov bi lahko bil priloga polletnega poročila EU o izvajanju strategije EU proti širjenju orožja za množično uničevanje.

3. Večja prepoznavnost ukrepov Evropske unije in njihova ocena

Prispevek, ki ga bo pripravil GSS v sodelovanju z ustreznimi službami Sveta in Komisije, bo priložen polletnemu poročilu o izvajanju evropske strategije proti širjenju orožja, v njem pa bodo povzeti vsi ukrepi, ki jih je sprejela EU v podporo ciljem zatiranja širjenja orožja. Dokument bo predstavljal pregled skupnih ukrepov in programov pomoči Skupnosti.

ROK ZA IZVEDBO

Svet si zastavlja, da bo cilje iz tega načrta uresničil do leta 2010.

GSS bo v prvem polletju 2009 pripravil poseben dokument o izvajanju strategije in še zlasti tega načrta, v katerem bo opredelil nove smernice za ukrepanje, ter ga predložil Svetu. **Komisija bo pri tem v celoti sodelovala.**